

Vzgojna rez sadik sadnega drevja za vzpostavitev visokodebelnega travniškega sadovnjaka

Na podlagi podpisanega sporazuma ste se z vašimi suhimi travišči na strminah vključili v projekt LIFE TO GRASSLANDS (ŽIVLJENJE TRAVIŠČEM). V okviru projekta ste prejeli sadike sadnega drevja (na sejancu) za zasaditev visokodebelnega travniškega sadovnjaka na suhih traviščih in jih posadili v skladu s prejetimi navodili.

Pri posajenih sadikah je treba že drugo leto začeti z vzgojno rezjo in oblikovanjem krošnje oblikovati v visokodebelna drevesa. V zimskem mirovanju dreves je potrebno opraviti zimsko rez, najprimernejši čas obrezovanja pečkarjev (hruška, jablana, nešpela in skorš) in koščičarjev (sliva, češnja) je januarja in meseca februarja. Kasneje v času brstenja sredi marca sledi še odstranjevanje stranskih brstov. Za koščičarje (slive, češnje) je pomembno, da jih obrezujemo v suhem vremenu. Orehe obrezujemo v mesecu avgustu.

Oblikovanje sadik v prvih treh letih

Višina debla na visokodebelnih travniških sadovnjakih je 1,5 m, lahko tudi višje, odvisno od tega, katere domače živali se pasejo ali zadržujejo pod drevesi.

Nižje sadike, obraščene ali neobraščene

V prvih treh letih bo prišlo deblo na višino prvih ogrodnih vej. Sadikam, ki še niso dosegle željene višine debla (npr. 1,5 m), jim v času zimskega mirovanja (januarja in februarja) vse stranske veje odrežemo tik ob deblu. Če ima sadika več vrhov, se odločimo samo za enega, in sicer izbiramo tako, da sadiko ravnamo. Izbrani enoletni poganjek v vrhu prikrajšamo vsaj za 30 % prirastka.

V času brstenja (marec) na vrhu sadike pustimo samo zgornja dva brsta. Vse ostale pod njima pa odstranimo vse do tal. Brste čistimo čez celo leto oz. ne dovolimo da zrastejo stranske veje, ker jih še ne želimo, saj so v nižjem položaju prvih ogrodnih vej.

Višje obraščene sadike

Če imamo sadiko visoko 2 m in več, jo prikrajšamo na višini debla. V času brstenja pustimo zgornja dva brsta ter odstranimo 3 do 4 brste pod njima. Nižje pustimo 5-6 brstov, iz katerih pričakujemo, da se razvijejo prve ogrodne veje.

Ko imamo sadiko, ki ima že nastavljene prve ogrodne veje, se odločimo za 3 do 5 enakomerno razporejenih stranskih poganjkov in jih enako prikrajšamo za 30 %. Obtežimo jih in jih tako upognemo navzdol, vendar ne več kot pod kotom 45°. Raje pustimo malo višje, recimo pod kotom 50–55°. Kasneje, v času brstenja, na vseh vejah ponovimo odstranjevanje stranskih brstov, in sicer tako, da zgornji brst ostane, odstranimo pa 3 do 4 brste pod njim.

Če vas med obrezovanje ovira zaščitna mreža jo med obrezovanjem odstranite, nato namestite nazaj.

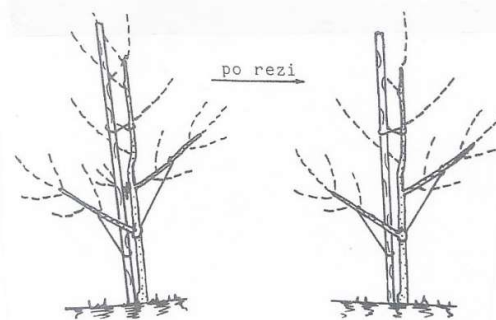
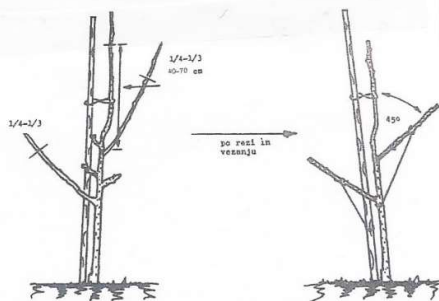
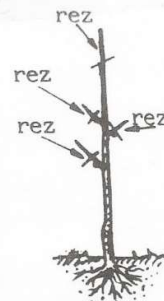
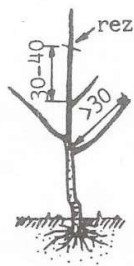
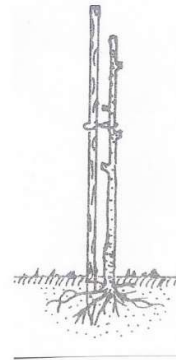
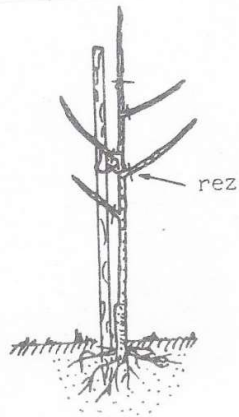
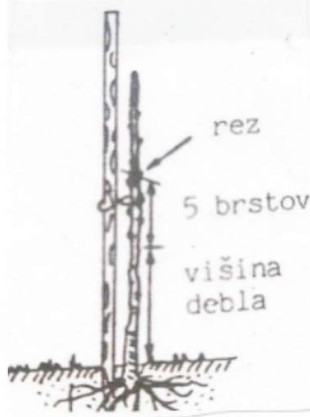
Zelo pomembna je tudi odmaknjenost sadike od opore (kola), kjer je sadika privezana. Odmaknjena naj bo 5–10 cm, drugače se sadika ne bo enakomerno obraščala po celotnem obsegu debla.

Ekstremne vremenske razmere v zadnjih letih (npr. nizke temperature, visoke temperature, suša in preobilica vode v neprimernem času vegetacije) povzročajo pokanje debel. Večletna opazovanja so pokazala, da lahko škodo zaradi pokanja debel zmanjšamo z beljenjem debel. Beli trajni premaz (včasih so za to uporabljali doma narejeni apneni premaz, danes se lahko zaščitni premaz tudi kupi) v veliki meri zelo dobro odbija sončne žarke in tako zmanjšuje segrevanje debel dreves. Beljenje oziroma premazovanje debel se priporoča preventivno izvesti že v letu sajenja, v mesecu februarju. Vsekakor pa je tehnološki ukrep beljenja debel koristno izvesti v vseh nasadih, kjer ste pojav pokanja že opazili. Drevesa premažemo v toplem, sončnem vremenu, najbolje okrog poldneva, pri temperaturi višji od 10 °C. V takih razmerah se beli premaz dobro vpija v razpoke na deblih in tudi posuši.

V času vegetacije je potrebno skrbeti za čim večjo in kakovostno listno površino sadnih dreves. V travniškem sadovnjaku visokodebelnih sadnih dreves smo v prvih letih pozorni, da nam travna ruša ne predstavlja konkurence pri preskrbi sadnega drevja z vodo. V obsegu korenin redno kosimo travo, lahko naredimo zastirko (pozor - voluhar, miši) ali zemljišče rahlo obdelamo, da preprečimo kapilarni vzpon in izpulimo konkurenčen plevel in zeli.

- *Priloga: slikovni prikaz vzgojne rezi.*
- *Več podrobnih informacij lahko najdete v knjigi: OBREZOVANJE SADNEGA DREVJA, Ob dvajsetletnici sadjarskega društva Slovenije 1970-1990. Izdalo in založilo Sadjarsko društvo Slovenije, Ljubljana, Jamnikarjeva 101, 71 strani.*

Zapisal: Marko Cvelbar, Kartuzija Pleterje

Povzel in pripravil: Marko Cvelbar, Kartuzija Pleterje